

PROCURATURA GENERALĂ

NOTĂ de STUDIU asupra legislației statelor comunitare privitor la pornirea și exercitarea urmăririi penale

Sumar:

- 1) Părțile în procedura penală. Autoritățile de investigație
- 2) Pornirea și exercitarea urmăririi penale
- 3) Controlul urmăririi penale
- 4) Măsurile procesuale de constrângere
- 5) Administrarea probelor
- 6) Trimiterea dosarului în instanța de judecată

I. Părțile în procedura penală. Autoritățile de investigație

ITALIA

Conform Codului de procedură penală al Italiei părțile de investigare în procesul penal sînt **procurorul și poliția judiciară.**

Procurorul

Procuratura Republicii Italiene este un organism al sistemului judiciar, compus din magistrații care exercită atribuțiile Ministerului Public. Ultimul veghează asupra respectării legilor, intereselor statului, ale persoanelor juridice și ale incapacabililor, solicită, în cazuri de urgență, măsuri legislative care se impun a fi luate, promovează și stimulează reprimarea infracționalității, aplicarea măsurilor de siguranță.

Procurorul este un magistrat fără putere judiciară, care se ocupă direct de investigații. În mod formal, el este parte publică, dar sarcina sa este aceea de a acționa obiectiv, doar în interesul protejării legii și a justiției. El trebuie să adune dovezile necesare, indiferent dacă este vorba de probe în favoarea sau împotriva acuzatului (art. 358 Cod procedură penală). Procurorul se poate folosi de poliția judiciară (art. 109 din Constituție), care trebuie să efectueze toate investigațiile ce i se ordonă sau încredințează și să urmeze liniile directe ale procurorului.

Conform art.50 (Acțiunea penală) din Codul de procedură penală al Italiei “Procurorul exercită acțiunea penală când există o cerere. Atunci când nu este necesară plângerea, cererea,

solicitarea sau autorizația de a acționa, acțiunea penală este exercitată din oficiu. Conform art.51 Cod procedură penală funcțiile de procuror sunt exercitate:

- a) în anchetele preliminare și în procedurile în primă instanță de magistrații procuraturii republicii de pe lângă tribunal;
- b) în judecări de apel de magistrați al procuraturii generale de pe lângă Curtea de apel sau Curtea de casație.

În cazuri de preluare a anchetei, funcțiile prevăzute la litera a) sunt exercitate de procuratura generală de pe lângă Curtea de apel. În cazurile infracțiunilor de corupție, anchetele preliminare sunt exercitate de magistrații Direcției naționale antimafia.

Poliția judiciară

Poliția judiciară este, la general, prima autoritate care se ocupă de cercetarea unei fapte penale. Aceasta este obligată să acumuleze informații cu privire la infracțiuni, chiar și din oficiu, astfel încât să prevină consecințele ulterioare ale infracțiunilor deja comise. Poliția trebuie să ia măsurile necesare pentru protejarea dovezilor și să strângă alte elemente care ar putea fi utile pentru înlăturarea justiției penale.

Art.55 Cod procedură penală prevede că :

- poliția judiciară trebuie, chiar și din proprie inițiativă, să ia act despre infracțiuni, să împiedice să se ajungă la alte consecințe, căutând autorii, să realizeze acțiunile necesare pentru a asigura sursele de probă și să strângă ceea ce poate servi pentru aplicarea legii penale.

- desfășoară orice anchetă și activitate dispusă sau delegată de instanță. Funcțiile indicate sunt desfășurate de ofițeri și de agenți ai poliției judiciare.

Funcțiile poliției judiciare sunt desfășurate în subordine și sub conducerea instanței:

- a) de către serviciile de poliție judiciară prevăzute de lege;
- b) de secții de poliție judiciară instituite pe lângă fiecare procuratură a republicii și formate din personal al serviciilor poliției judiciare;
- c) de ofițeri și agenți de poliție ce țin de organe pe care legea le obligă să efectueze anchete în urma unei informații despre infracțiuni (art. 56 Cod procedură penală).

Ofițeri și agenți ai poliției judiciare sînt:

- Ofițeri ai poliției judiciare:

- a) conducătorii, comisarii, inspectorii, administratorii și cei ce fac parte din poliția de stat cărora regulamentul de organizare a administrației siguranței publice le recunoaște această calitate;
- b) ofițerii superiori și inferiori și subofițerii de la trupele de carabinieri, de la garda financiară, agenții de pază și alți polițiști din forțele de poliție cărora regulamentul de organizare a administrației siguranței publice le recunoaște această calitate;
- c) primarul în sediul căruia nu este un birou al poliției de stat sau un comandament al carabinierilor sau al gării financiare.

- Sunt agenți ai poliției judiciare:

- a) personalul poliției de stat, căruia regulamentul de organizare a administrației siguranței publice îi recunoaște această calitate;
- b) carabinierii, garda financiară, agenții de pază, pădurarii și, în cadrul teritorial al instituției de care aparțin, paznicii provinciilor și primăriilor în timpul când sunt în serviciu.

Disponibilitatea poliției judiciare

1. Fiecare procuratură a republicii de pe lângă tribunal dispune de o secție a poliției judiciare; procuratura generală de pe lângă Curtea de apel dispune de serviciile tuturor secțiilor poliției judiciare instituite în circumscripție.

2. Activitățile poliției judiciare pentru judecătoriile de district sunt desfășurate de secția poliției judiciare instituită pe lângă procuratura republicii respectivă.

3. Autoritatea judiciară se folosește direct de personalul secțiilor poliției judiciare conform alineatelor 1 și 2 și se poate folosi, de asemenea, de orice serviciu sau orice alt organ al poliției judiciare (art.58 Cod procedură penală).

Subordonarea poliției judiciare.

1. Secțiile de poliție judiciară depind de magistrații care conduc birourile pe lângă care sunt instituite.

2. Ofițerul conducător al serviciilor de poliție judiciară este responsabil față de procurorul republicii de pe lângă tribunalul, unde își are sediul serviciul poliției judiciare.

3. Ofițerii și agenții de poliție judiciară sunt obligați să îndeplinească sarcinile ce le sunt încredințate. Cei ce țin de aceste secții nu pot fi detașați din activitatea de poliție judiciară, decât prin dispoziție a magistratului de care depind (art. 59 Cod procedură penală).

În perioada în care era în vigoare vechiul Cod penal, în Italia exista o a treia autoritate de investigație, **judecătorul de instrucție**, care avea putere autonomă de investigare, alături de procuror și poliție. Noul Cod penal **a abolit instituția judecătorului de instrucție** și a adoptat principiul, conform căruia funcțiile de investigație și judiciare trebuie strict separate. Succesorul judecătorului de instrucție este **judecătorul pentru investigații preliminare**. Acesta joacă un rol important în anchetele penale deoarece poate, într-o măsură variabilă, să exercite controlul asupra activității organelor de urmărire și, prin aceasta, să garanteze respectarea drepturilor acuzatului când se impun a fi luate măsuri ce limitează libertatea personală sau afectează dreptul la intimitate.

O altă sarcină importantă a judecătorului pentru investigații preliminare o reprezintă procedura numită „**incidente probatorio**”. Astfel, dacă înainte de proces, pe durata investigațiilor preliminare, apare necesitatea unei depoziții, o astfel de probă poate fi furnizată judecătorului pentru investigații preliminare printr-o audiere specială a bănuțului, în prezența avocaților.

SPANIA

Conform Codului penal spaniol părțile de investigare în procesul penal sânt: poliția, procuratura, instanțele judiciare, victimele.

Poliția spaniolă cuprinde două forțe naționale: Poliția Națională, care acționează în orașele mari, și Garda civilă, care acționează în orașele și în zonele rurale. Ambele forțe răspund în fața Directorului Securității Statului. Toți ofițerii de poliție fac parte din „poliția judiciară”. Art. 126 din Constituție prevede că în timpul exercitării funcțiilor de investigare a infracțiunilor, de descoperire și apărare a infractorilor, poliția judiciară este subordonată judecătorilor, instanțelor judecătorești și procurorilor. Structura, puterile și sarcinile poliției judiciare sunt stabilite pe larg în art. 282 din Codul de procedură penală.

În dreptul penal spaniol se face distincție între două tipuri de infracțiuni: infracțiuni publice și infracțiuni private. Infracțiunile publice sunt judecate fără o plângere oficială din partea victimei. Cu toate acestea, infracțiunile private pot fi judecate doar la cererea victimei. Poliția judiciară trebuie să cerceteze toate infracțiunile publice comise în jurisdicția sa și să desfășoare aceste investigații în vederea stabilirii infracțiunilor și descoperirii infractorilor.

Conform art. 283 Cod de procedură penală se constituie Poliția judiciară care este subordonată judecătorilor și tribunalelor competente în materie penală și procuraturii, fiind obligată să urmeze instrucțiunile primite de la aceste autorități referitoare la investigarea delictelor și urmărirea infractorilor. Obligații similare, de asemenea, au:

1. Autoritățile administrative însărcinate cu siguranța publică și cu urmărirea tuturor infracțiunilor sau a unora speciale;
2. Funcționarii sau subordonații poliției de siguranță, oricare ar fi denumirea acesteia;
3. Primarii, locuitorii primarilor;
4. Conducătorii, ofițerii și persoanele care fac parte din Garda civilă sau din oricare altă forță destinată urmării răufăcătorilor;
5. Agenții care răspund de paza pe timp de noapte, supraveghetorii și oricare alți agenți municipali ai poliției urbane sau rurale;
6. Gardieni montani, de câmpie și ai terenurilor cultivate, jurați sau confirmați de administrația publică;
7. Funcționari ai Corpului special ai închisorilor;
8. Agenții judiciari și subalternii tribunalelor și judecătoriilor;
9. Personalul subaltern din cadrul Direcției Centrale de Trafic, însărcinat cu cercetarea tehnică a accidentelor rutiere.

De asemenea, Poliția trebuie să adune toate probele legate de infracțiune și, dacă există pericolul dispariției acestora, să le pună la dispoziția autorităților judiciare. Aceleași obligații există și pentru infracțiunile private, însă numai dacă victima solicită acest lucru (art. 282 Cod procedură penală). Membrii poliției judiciare sunt auxiliari ai instanțelor penale și parchetelor. Ei sunt obligați să urmeze instrucțiunile primite de la aceste autorități cu privire la investigațiile infracțiunilor și urmărirea infractorilor (art. 283 Cod procedură penală). De îndată ce ofițerii poliției judiciare semnalează o infracțiune publică, sau victima solicită investigarea unei infracțiuni private, poliția trebuie să înștiințeze judecătorul de instrucție sau procurorul. Dacă judecătorul de instrucție sau

judecătorul municipal a început investigația judiciară preliminară toate investigațiile preventive ale poliției trebuie să înceteze și ofițerii de poliție trebuie imediat să predea cazul judecătorului, împreună cu toate obiectele confiscate legate de infracțiunea respectivă și să pună la dispoziția acestuia persoanele arestate.

Procurorul public

Sarcinile procurorilor sunt stipulate în Constituție. Astfel, conform art. 124 din legea fundamentală, procurorii trebuie să promoveze justiția în apărarea statului de drept, a drepturilor cetățenilor și a interesului public, așa cum sunt garantate prin lege, trebuie să vegheze asupra independenței instanțelor și să apere interesul public în instanțe. În exercitarea acestor funcții, procurorul poate acționa din oficiu sau la cererea părților implicate.

Procurorul public este partea activă a investigațiilor. El se supune principiilor legalității și imparțialității reglementate conform Constituției (art.124) și Statutului Organic al Procurorului Public. Procurorul este imparțial, în sensul că apără interesul public în scopul stabilirii adevărului obiectiv.

În Spania, procedura penală respectă principiul legalității urmăririlor penale: procurorul este obligat să instrumenteze toate infracțiunile care îi sunt aduse la cunoștință. Cu toate acestea, obligația lui privește doar infracțiunile publice, acestea constituind majoritatea infracțiunilor. Infracțiunile private, cum ar fi, spre exemplu, defăimarea, pot fi instrumentate doar de victimă (art. 105 Cod procedură penală). Cât privește infracțiunile publice, procurorul este obligat să le instrumenteze doar dacă faptele care i-au fost denunțate constituie o infracțiune și dacă una sau mai multe persoane sunt suspectate de comiterea acelei infracțiuni.

Procurorul public nu deține monopolul asupra urmăririlor penale în Spania. Victimele infracțiunilor, sub rezerva anumitor excepții, și orice alte persoane pot iniția proceduri penale. Victima sau oricare altă persoană are dreptul să trimită cazul în instanță. La audiere, toți procurorii au aceleași drepturi și înlesniri.

AUSTRIA

Unul dintre cele mai importante principii ale procedurii penale din Austria este principiul legalității, conform căruia urmărirea judiciară a tuturor infracțiunilor depistate este obligatorie. Conform legislației Austriei organe de investigare sînt **poliția, procuratura, judecătoria și victimele.**

În cazul încetării anchetei judiciare de către procurorul public, Codul de procedură penală prevede drepturi suplimentare de urmărire judiciară pentru victimă care a fost prejudiciată în urma infracțiunii. Diferite tipuri de infracțiuni pot fi urmărite penal de către procurorul public numai la cererea sau cu acordul victimei, de exemplu, calomnierea verbală, defăimarea funcționarilor civili sau a preoților, dacă aceste fapte sunt legate de îndeplinirea îndatoririlor lor. Numai infracțiunile minore, de exemplu, insulta, anumite tipuri de calomnie, dar și încălcări ale drepturilor de autor sau mărcilor înregistrate sunt supuse acuzării private .

Procurorii publici nu conduc anchetele penale personal, dar sunt autorizați să contacteze direct și să încredințeze anchetele autorităților poliției (care nu sunt legate organic de organele procuraturii), altor autorități ale statului, precum și autorităților locale. Ancheta legală a infracțiunilor ce țin de competența procuraturii poate fi inițiată numai la cererea procurorului public. Legislația contemporană introduce alternative la urmărirea judiciară (penală), în sensul stabilirii unor răspunsuri mai potrivite la încălcările legii, căutând metode alternative de a trata infracțiunile, similar cazurilor delicvenței juvenile. Scopul este acela de a evita urmărirea judiciară prin rezolvarea conflictului în afara instanței de judecată.

În ceea ce privește ancheta preliminară, Ministerul Justiției pregătește în prezent un proiect de lege ale cărui reguli vor fi:

- anchetarea și acuzarea trebuie să se desfășoare întotdeauna sub supravegherea și controlul procurorului public;
- poliția, luând în considerare rolul său preventiv și investigativ, este îndreptățită să inițieze ancheta fără înștiințarea în prealabil și acordul procurorului public;
- poliția trebuie să-i raporteze procurorului public, cât de repede este posibil, anumite tipuri de cazuri penale;
- poliția are obligația de a investiga în urma directivelor procurorului sau de a opri ancheta în urma deciziei acestuia;
- orice intervenție asupra drepturilor fundamentale ale omului necesită cererea procurorului și apoi decizia instanței;
- investigarea privată va fi suspendată.

FRANȚA

Orice cauză penală are cel puțin o parte - procurorul public, însă, de obicei, există două părți - procurorul public și persoana investigată. Uneori există și o a treia parte, victima, care intervine

în procedură ca parte civilă și chiar o a patra parte și anume - partea civilmente responsabilă.

Conform art. 14 Cod procedură penală, poliția judiciară are atribuția de a înregistra încălcările legii penale, de a aduna dovezile acestor încălcări și de a-i găsi pe făptași până la deschiderea unei anchete preliminare. În momentul în care este începută ancheta preliminară, poliția judiciară acționează la instrucțiunile judecătorului investigator. Potrivit acestei norme, responsabilitatea pentru investigarea infracțiunii revine celor două autorități principale: poliția judiciară și judecătorul investigator sau de instrucție, numit în funcție prin decret prezidențial.

MAREA BRITANIE

Marea majoritate a urmăririlor penale sunt începute de Serviciul Regal al Procuraturii. Totuși, urmărirea penală poate fi începută și de persoane private, poliție sau alte agenții de urmărire judiciară. Există următoarele tipuri de poliție ce operează în Anglia și Țara Galilor: Serviciul Poliției; Ministerul Apărării; Poliția Britanică pentru Transport; Ministerul de Interne.

De asemenea, un număr de agenții au puterea de a porni urmăriri penale, cum ar fi:

- Biroul pentru Infracțiuni Grave de Fraudă;
- Oficiul de Vamă și Accize;
- Unele departamente guvernamentale (de exemplu, Departamentul pentru Industrie și Comerț);
- Biroul Executiv pentru Siguranță și Sănătate;
- Autoritățile locale;
- Societatea Națională de Prevenire a Tratatamentului Dureros aplicat Copiilor;
- Societatea Regală de Prevenire a Tratatamentului Dureros aplicat Animalelor.

Procurorul nu va prelua urmărirea inițiată de o altă agenție de urmărire judiciară, dacă nu este convins de existența unor dificultăți sau a altor considerații de interes public care justifică implicarea procuraturii.

SUEDIA

Autoritățile pentru anchetele penale

Procurorul supraveghează investigația în toate cazurile grave și în toate cazurile în care trebuie luate măsuri de constrângere. Când procurorul conduce ancheta, un polițist este numit pentru a

desfășura întreaga muncă practică care trebuie efectuată pe durata anchetei – cum ar fi interogarea acuzatului, a persoanei vătămate și a martorilor. De asemenea, poliția implementează deciziile procurorului privind problemele de constrângere și îl ajută pe procuror să găsească și să examineze dovezile tehnice. Procurorul se va asigura că investigația este condusă în mod eficient și obiectiv, precum și că faptele și circumstanțele favorabile suspectului sunt luate în considerare și protejate.

În cazuri mai puțin grave, poliția conduce investigațiile preliminare până la încheierea lor. De exemplu, în cazuri de evaziune fiscală, datorii sau infracțiuni legate de mediul înconjurător, este întocmit un raport direct către procuror, care apoi preia investigația într-un stadiu incipient. Procurorul acționează în strânsă cooperare cu poliția, planifică efectuarea urmăririi penale a unei infracțiuni, stabilește modul în care trebuie organizată investigația, solicitând să fie informat despre mersul acesteia, dând instrucțiuni pentru continuarea ei. Procurorul se va asigura că investigația preliminară este condusă în mod eficient și rapid, cu grijă și în așa fel, încât să nu fie ignorate circumstanțele favorabile pentru suspect.

Procurorul are și dreptul de a decide asupra măsurilor de constrângere, cum sânt: *reținerea, arestul preventiv, confiscarea, perchezitionarea locuinței, interzicerea călătoriei*. Dacă există un motiv pentru privarea de libertate a suspectului în afara perioadei arestului preventiv, procurorul trebuie să ceară curții să ordoneze ca persoana arestată să fie pusă sub detenție. Dacă o investigație preliminară a fost încheiată, procurorul trebuie să decidă asupra problemei acuzării.

Procurorul trebuie să determine dacă o infracțiune a fost comisă și dacă există suficiente dovezi împotriva suspectului, apoi trebuie să instituie urmărirea judiciară, deoarece în Suedia aceasta este obligatorie dacă nu se prevede altfel.

OLANDA

Autoritățile responsabile de anchetele penale

Poliția este responsabilă de ancheta penală efectivă, strânge dovezi, audiază martorii și victimele și arestează suspectii. Polițiștilor li se cere să înregistreze datele cazului sub forma unui raport oficial. Totuși, Serviciul Procuraturii are responsabilitatea finală asupra investigației. Poliția trebuie să dea socoteală pentru acțiunile sale unui procuror, care se asigură că aceasta respectă regulile și procedurile impuse de lege.

Conform Codului de procedură penală art. 7 și 9 Procurorul de la Curtea Supremă de Justiție este însărcinat cu începerea urmăririi în justiție a acelor fapte pe care Curtea Supremă de Justiție le soluționează în primă instanță.

Procurorul de la parchetul regional este însărcinat cu urmărirea în justiție a faptelor legale judecate de instanța judecătorească regională. Procurorul de la parchetul național este însărcinat cu urmărirea în justiție a faptelor penale în legătură cu care acest lucru este stabilit printr-o măsură generală administrativă (act administrativ).

Prim-procurorul de la procuratura de resort este însărcinat cu urmărirea în justiție a faptelor penale judecate de către instanța judecătorească respectivă. Acest lucru are o importanță deosebită în cazul unei infracțiuni grave, de care procurorul se ocupă în mod direct.

Serviciul procuraturii este responsabil și de supravegherea investigațiilor desfășurate de alte autorități, cum ar fi serviciile sociale municipale, Serviciul pentru Investigare Fiscală și Serviciul pentru Investigare Economică. Dacă este necesar, procurorul poate autoriza poliția să aplice anumite măsuri de constrângere, precum confiscarea sau arestarea atunci când suspectul nu a fost prins în timpul sau imediat după comiterea infracțiunii. Anumite măsuri pot fi luate numai cu permisiunea instanței de judecată, cum ar fi percheziția locuinței sau înregistrarea convorbirilor telefonice.

Atunci când poliția reține o persoană, aceasta poate dura doar șase ore pentru interogare. Un ofițer cu grad superior, care este numit procuror adjunct, poate ordona o reținere în plus, de maximum 72 de ore, dacă este necesară interogarea persoanei suspecte. Procurorul poate ordona, din același motiv, o altă detenție de 72 de ore, dar în acest caz este necesară autorizarea judecătorului. Detenția suplimentară poate fi ordonată numai de judecători, la început pentru 10 zile următoare, apoi, după caz, de trei perioade de 30 de zile.

Procurorii au autoritatea de a decide dacă să instituie sau nu urmărirea judiciară. Mai mult, dacă există suficiente dovezi pentru a demonstra vinovăția, procurorii pot suspenda o urmărire judiciară. Ei îi pot stabili condiții suspectului – cum ar fi plata unei sume de bani – pentru a preveni acuzarea prin intervenția unui judecător. Când un suspect a fost reținut pentru o infracțiune

minoră și se află la secția de poliție, procurorul poate decide, ce sumă trebuie plătită. Această sumă de bani se transferă la trezorerie.

2. Pornirea și exercitarea urmăririi penale

Pornirea și efectuarea urmăririi penale este o funcție de bază pentru toate procuraturile. Deși este o funcție de bază, în multe țări, procuratura nu este un organ monopolist față de această activitate. În diferite țări funcțiile și domeniile de activitate a procurorului în domeniul urmăririi penale este diferită. Oriunde în lume unde există procuratură sau organe similare ei procurorii pornesc urmărirea penală. Dar aceasta nu este o normă exclusiv a procurorilor. Pe lângă ei mai pot porni urmărirea penală organele de anchetă, poliția, organe de securitate a statului, ba chiar și persoane private sau instanța de judecată. În sistemul de drept continental persoana privată nu are dreptul să pornească urmărirea penală, pentru el acest lucru îl face organul de drept statal.

GERMANIA

În **Germania** numai procurorul are dreptul de a porni urmărirea penală, despre ce se prevede în art. 152 al Codului procesual penal. Acest articol prevede că Procuratura are competența de a pune în mișcare acțiunea penală, cu excepția cazurilor în care legea prevede contrariul, procuratura este obligată să urmărească orice infracțiune care poate fi urmărită, cu condiția existenței unor suficiente indicii de fapt.

Ca regulă, procuratura are puterea discreționară în cazurile când se pune problema să se pornească sau nu urmărirea penală. Dar, trebuie de remarcat și faptul că pornirea urmăririi penale este nu numai un drept dar și o obligație. Conform art. 152 din Codul de procedură penală procuratura trebuie să ia măsuri pentru survenirea pedepsei penale pentru toate faptele infracționale supuse urmăririi penale, dacă pentru asta sînt destule dovezi.

Procedura investigativă

În cadrul procedurii investigative procuratura încearcă – eventual cu ajutorul poliției și al altor organe – să clarifice starea de fapt prin administrarea probelor. La sfârșitul procedurii investigative procuratura trebuie să hotărască dacă, în cazul sesizării instanței de judecată, probele administrate în cauză sunt suficiente pentru a decide condamnarea învinuitului. În celelalte cazuri, dacă există motive pentru alte decizii, procuratura procedează la încetarea procedurii.

Conform legii nu doar procuratura poate iniția o procedură investigativă, ci și orice alt organ de urmărire penală, în special poliția. Pentru aceasta, celelalte organe de urmărire penală au **„dreptul primei intervenții”**, care îi îndreptățește dar îi și obligă să cerceteze, de la sine, starea de fapt și să întreprindă toate măsurile de cercetare care nu suferă amânare. Procurorul administrează el însuși probele, desfășurând activități investigative, sau însărcinează efectuarea acestora pe o persoană din celelalte organe de urmărire penală, în special poliția.

Arestarea preventivă poate fi dispusă doar de către un judecător și presupune, de regulă, ca învinuitul să fie în mod evident suspectat de fapta bănuită, să existe pericol de fugă sau zădărniciere a cercetărilor, sau învinuitul să se sustragă de la urmărirea penală. Dacă suspiciunea se referă la anumite infracțiuni (*spre exemplu, delictes sexuale*), dispunerea arestării preventive este permisă sub anumite prevederi foarte stricte și dacă există pericolului de repetare a săvârșirii faptei.

Poliția este obligată ca după reținerea învinuitului, să îl prezinte în fața judecătorului, pentru ca învinuitul să poată face declarații cu privire la învinuirea ce i se aduce. Procuratura poate înceta o cauză în anumite condiții și conform dispozițiilor privind principiul oportunității. Pentru aceasta, în anumite cazuri, este necesară încuviințarea instanței. Și după sesizarea sa prin rechizitoriu instanța poate, în anumite condiții, să înceteze cauza penală. Încetarea cauzei este posibilă doar la solicitarea sau cu încuviințarea procuraturii.

În cadrul dezbaterilor în fața instanței procuratura este prezentă, cu excepția anumitor cazuri, cum ar fi anumite proceduri simplificate privind minorii (conform art. 76 din Legea pentru minori). Procurorul nu va solicita niciodată instanței să pronunțe o condamnare dacă el personal nu este convins de vina inculpatului.

În anumite cazuri, procuratura este competentă și cu urmărirea unor abateri (*spre exemplu, încălcări ale legii privind abuzul de consiliere*) sau cu urmărirea abaterilor care sunt în concurs cu fapte de natură penală (*cum ar fi conducerea sub influența băuturilor alcoolice și părăsirea nepermisă a locului producerii accidentului*).

Procurorul verifică dacă sentințele instanțelor penale sunt legale și temeinice și introduce, după caz, în favoarea sau în defavoarea

acuzatului, apelul sau recursul. De asemenea, ancheta poate fi înfăptuită de către poliție sub conducerea procuraturii, iar anchetatorii judecătorești (*judcătorul de urmărire*) participă la proces doar episodic, referitor la soluționarea chestiunilor cu privire la legalizarea probelor și luarea unor hotărâri importante.

Procuratura în Germania este într-un sistem ierarhic în cadrul judecătoriilor de toate nivelurile. În cadrul Judecătoriei Federale Supreme urmărirea penală este exercitată de Procurorul General Federal și de către procurorii ierarhic inferiori acestuia sub jurisdicția Ministrului Justiției. O structură analogică o are procuratura Landului, sub jurisdicția Ministrului Justiției al Landului. După intentarea procesului penal de către procuror în majoritatea cazurilor ancheta este efectuată de către poliție, iar funcția procurorului este de a soluționa chestiunile cu privire la soarta de mai departe a cauzei, adică trimiterea la o urmărire suplimentară, încetarea procesului penal sau transmiterea cauzei în judecată. În cauzele complicate și importante procurorul exercită de sine stătător ancheta, iar poliția este obligată să îndeplinească toate indicațiile procurorului referitor la efectuarea acțiunilor procesuale și altor acțiuni de urmărire penală.

Ancheta prealabilă efectuată de către poliție sau procuror, nu are o formă procesuală detaliat reglementată. Această anchetă este dificil de distins de activitatea operativă de căutare. Ancheta poliției este înfăptuită, în mare parte, în afara procesului penal. În legătură cu aceasta, în teoria procesual - penală germană se evidențiază *probarea strictă* și *probarea liberă*. Prima este în legătură cu activitatea judecătorească și are o reglementare procesuală. A doua este folosită, în general, de poliție și nu are legătură cu forma procesuală.

Activitatea poliției are un caracter de pregătire pentru procesul de probațiune în instanța judecătorească. Aceasta este legată de căutarea purtătorilor de informații, care după legalizare pot fi invocate ca probe în procesul penal. Protocoalele poliției nu pot fi prezentate în judecată ca probe, o cale de legalizare a acestora este interogarea polițistului în judecată în calitate de martor. În caz de necesitate de legalizare a documentelor în cadrul urmăririi penale poliția se adresează judecătorului de urmărire. Acesta, la demersul procurorului (sau al apărării), efectuează alte acțiuni de urmărire. Cu toate acestea, judecătorul nu preia cauza în exercitare și nu poartă răspundere pentru rezultatele urmăririi penale, deci rămâne

independent de funcția de învinuire. Asemenea acțiuni procesuale se întreprind în formă contradictorială prin participarea în ședința judecătorească a reprezentanților părților.

Protocoalele întocmite în rezultatul acțiunilor de cercetare au forță probatorie și pot fi folosite în cadrul cercetărilor judecătorești. De exemplu, dacă în cadrul cercetărilor judecătorești, învinuitul refuză să-și recunoască vina se pronunță protocolul de audiere al acestuia întocmit în cadrul anchetei în care acesta face declarații.

Alte chestiuni legate de justiție în cadrul urmăririi penale la fel sunt înfăptuite de către judecătorul de urmărire. Pentru aplicarea măsurilor preventive procurorul sau persoana cu funcții de răspundere din cadrul poliției înaintează demers judecătorului de urmărire, care eliberează (sau refuză) ordonanță de punere sub arest.

În caz de necesitate pentru legalizarea datelor procedurii prealabile a fazei de urmărire poliția se adresează în judecătoria de sector. Judecătorul care supraveghează urmărirea (atribuțiile căruia sunt exercitate de către judecătorul de serviciu) la demersul procuraturii sau al apărării înfăptuiește aparte acțiuni procesuale în faza de urmărire. Trebuie de luat în considerație, că acest judecător nu-și poate lua cauza spre exercitare și deci, nu duce răspundere pentru rezultatul urmăririi penale, astfel rămânând independent față de funcția acuzării. Aceste acțiuni se efectuează în formă contradictorie cu participarea părților în proces. Procesele - verbale întocmite în faza urmăririi efectuate de către judecător au putere de probă și pot fi folosite în procesul de judecată. Spre exemplu, în judecată în timpul cercetării judecătorești, când inculpatul refuză de la recunoașterea vinovăției se dă citire procesului - verbal întocmit în timpul urmăririi efectuate de către judecător în care el își recunoaște vina.

Procedura simplificată

O caracteristică a procesului penal al Germaniei o constituie procedura simplificată care se extinde asupra 70 % din totalul de cazuri. Procedura simplificată este denumită „**ordin de aplicare a sancțiunii**” și este înfăptuită de către judecătorul de urmărire pentru infracțiuni neînsemnate, mărimea sancțiunii ce nu depășește 3 luni privațiune de libertate.

Procurorul cu rezultatele anchetei sau poliția se adresează judecătorului de urmărire cu proiectul de ordin. Judecătorul în

formă scrisă și în lipsa învinuitului adoptă una din următoarele decizii: respinge sesizarea în legătură cu neconfirmarea bănuielii rezonabile, numește ziua cercetărilor judecătorești sau adoptă imediat Ordinul de sancționare. Acesta din urmă intră în vigoare dacă învinuitul în decurs a 7 zile după ce a făcut cunoștință cu el nu înaintează obiecții. În caz contrar se numește ziua cercetărilor judecătorești.

FRANȚA

În **Franța** principala autoritate de urmărire penală este **procurorul public**. Numai procurorul are posibilitatea de a porni acțiunea penală (action publique). Acțiunea penală este ordonată din numele statului, ca regulă, bazată pe cerere, sesizare flagrantă, acțiune ale poliției.

Conform art. 31 Cod procedură penală, procurorul public exercită „**acțiunea publică**” și solicită aplicarea legii. Procurorul public face parte din autoritatea denumită **Minister public** sau **Procuratură**, a cărei caracteristică principală este subordonarea ierarhică. Conform art. 36 Cod procedură penală, Ministrul justiției poate „sesiza formal încălcările legii penale, de care a luat cunoștință, procurorul general al curții de apel, dându-i instrucțiuni să înceapă procedurile sau să dispună încetarea lor.” Astfel, procurorul poate iniția proceduri în interesul public, dar poate primi și instrucțiuni de la procurorul general, acesta din urmă acționând din proprie inițiativă sau la dispoziția Ministrului justiției.

În cazuri excepționale, autoritățile administrative pot, conform sferei lor de competență, să inițieze proceduri penale (contravenționale) (*spre exemplu, autoritățile responsabile de administrarea apelor și pădurilor, vama, poșta și telecomunicațiile*). Aceste agenții pot acționa singure sau împreună cu procurorul public, în conformitate cu regulile procedurale.

La general, procurorul public poate investiga orice infracțiune care îi este supusă atenției. Plângerea victimei nu are alt efect în afara faptului că îl informează pe procuror despre comiterea unei infracțiuni, fără a-l obliga la declanșarea urmăririi penale. Totuși, în unele cazuri, investigațiile pot începe numai ca urmare a plângerii depuse de victimă (*spre exemplu, calomnie și defăimare, braconaj, abandon de familie*). În aceste cazuri retragerea plângerii atrage încheierea urmăririi penale.

Ancheta începe cu o plângere sau cu o sesizare și, foarte rar, cu autosesizarea poliției judiciare. În Franța există două tipuri de investigație:

- a) ancheta preliminară;
- b) ancheta în caz de flagrant.

Investigația judiciară preliminară se consideră a fi deschisă atunci când cazul ajunge la judecătorul de instrucție. Acesta interoghează suspectul, audiază martorii și partea civilă, efectuează percheziții și confiscări, desemnează experți și merge la locul faptei. În vederea strângerii probelor, judecătorul de instrucție poate delega unele sarcini poliției judiciare.

Procurorii în Franța au calitatea de magistrat și liber, fără careva condiții administrative, sânt liberi să se transfere în judecători de același nivel sau viceversa.

Poliția judiciară

Numită adesea „poliție” în limbajul cotidian, poliția judiciară este alcătuită din două corpuri distincte: *poliția națională*, care funcționează în cadrul Ministerului de Interne și *jandarmeria națională*, atașată Ministerului Apărării. De oricare instituție ar depinde, membrii poliției judiciare au aceleași împuterniciri și se supun aceluiași reguli. Atribuțiile poliției judiciare sunt stabilite pe scurt în art. 14 Cod procedură penală.

Există o distincție importantă între **ofițerii poliției judiciare** și **agenții poliției judiciare**. Ofițerii poliției judiciare sunt numiți personal de procurorul general al curții de apel, în a cărei jurisdicție își exercită puterile, și au un rol mult mai important. Ei primesc plângeri, întreprind investigații, fac audieri și realizează percheziții și sechestrări de bunuri. Cea mai importantă prerogativă este puterea de a reține o persoană în arestul poliției până la 24 ore.

Agenții poliției judiciare au puteri mai limitate. Ei nu au autoritatea de a reține pe cineva și pot doar să asiste ofițerii de poliție judiciară. Totuși, agenții poliției judiciare pot întocmi procese-verbale referitoare la toate tipurile de încălcări ale legii și înregistrează depozițiile persoanelor (art. 20 Cod procedură penală). Tehnicile de obținere a probelor oferite de știința modernă au condus la unele distincții. De exemplu, ofițerii poliției judiciare și agenții poliției judiciare pot lua probe de aer expirat de la cei care conduc autovehicule sub influența alcoolului și pot dispune efectuarea de alte analize biologice și chimice sau examene medicale. Totuși,

agenții sau ofițerii poliției judiciare nu pot organiza interceptarea telefoanelor suspectilor.

Conform legii adoptate în anul 1991, ofițerii poliției judiciare au dreptul să achiziționeze, posede, transporte și livreze droguri pentru a surprinde traficanții de droguri în flagrant. Aceste practici pot fi însă utilizate numai cu autorizarea procurorului sau a judecătorului de instrucție. Ofițerii poliției judiciare și, sub autoritatea lor, agenții poliției judiciare pot efectua verificări și controale ale identității în calitatea lor de ofițeri judiciari, din momentul în care s-a comis o infracțiune. Ei pot verifica identitatea și în calitatea lor de ofițeri de poliție administrativă, în scopul prevenirii comiterii unei infracțiuni.

Ofițerii poliției judiciare și agenții poliției judiciare sunt supuși controlului procurorului republicii pe lângă tribunal, conform art. 12 Cod procedură penală și se află sub supravegherea generală a procurorului general pe lângă curtea de apel.

3. Controlul urmăririi penale

Judecătorul de instrucție

Urmare anchetei întreprinse de ofițerii poliției judiciare și de agenții poliției judiciare în **FRANȚA**, judecătorul de instrucție inițiază procedura investigativă dacă îi este înaintat, formal, cazul de către procurorul public sau de către victimă. Investigația judecătorului de instrucție se numește investigație judiciară preliminară. Înaintarea dosarului către judecătorul de instrucție este obligatorie în cazul infracțiunilor, dar opțională în cazul contravențiilor.

Judecătorul de instrucție are la dispoziție două tipuri de putere. Astfel, pe de o parte, deține **puterea de investigație** (*atribuție de decizie* – nota autorului), pe care o exercită el însuși sau o delegă poliției judiciare printr-o instrucțiune formală, numită comisie rogatorie. Puterile în această privință sunt considerabile, deoarece „în limitele prevăzute de lege, judecătorul de instrucție poate face orice anchetă pe care o consideră necesară pentru a descoperi adevărul” (art. 81.1 Cod procedură penală). Pe de altă parte, el exercită și **puteri judiciare**: *poate dispune privarea de libertate a suspectului, efectuarea de perchezitii și, la sfârșitul investigației, decide cursul viitor al procedurii.*

Puterile judecătorului de instrucție nu sunt însă nelimitate. Fiecare decizie judiciară a sa este supusă aprobării instanței de acuzare, care este o cameră a curții de apel, alcătuită din trei judecători.

În **ITALIA** obligația procuraturii de a efectua urmărirea penală este stabilită prin norma constituțională care spune că „**procurorul are obligația de a exercita acțiune penală**”. Dar Codul de procedură penală al Italiei stabilește că „procurorul nu poate porni urmărirea penală privind unele infracțiuni dacă Ministrul justiției nu a dat asemenea indicații ”.

Conform art. 112 din Constituție, procurorul este obligat să înceapă urmărirea penală atunci când există motive suficiente pentru a suspecta un individ de comiterea unei infracțiuni. Decizia este luată după o investigație preliminară, dreptul italian nelăsând loc „principiului oportunității”, care să permită procurorului să renunțe la o acuzație după bunul său plac.

Investigațiile preliminare conduse de procuror și de poliție, deși nu mai sunt generatoare de dovezi, sunt, totuși, învăluite de discreție (art. 329 Cod procedură penală). Persoana cercetată nu poate consulta registrul și nici nu are dreptul să fie informată asupra începutului și asupra derulării cercetărilor preliminare inițiate împotriva sa. Aceasta află conținutul materialului de urmărire penală doar după ce cercetările au fost finalizate. Chiar și în cazurile în care procurorul sau poliția au făcut public faptul că cercetările penale sunt în curs, suspectul și avocatul său nu au dreptul de a fi prezenți la etapele cercetării (cum ar fi interogarea potențialilor martori) și nici de a fi informați anterior cu privire la astfel de activități (*spre exemplu, o percheziție*).

În dreptul Italiei există **principiul simplității maxime**. Acest principiu are drept scop să elimine toate actele și activitățile neesențiale, în vederea îndeplinirii exigențelor privitoare la celeritatea actului de justiție, pentru garantarea faptului că, între fapta comisă și decizia pronunțată, să rămână cât mai puțin timp. Astfel, procurorul trebuie să finalizeze cercetările preliminare într-un termen precis de 6 luni de la producerea sau notificarea faptei. Perioada poate fi extinsă de către judecătorul pentru cercetări preliminare, iar dacă există motive întemeiate (*spre exemplu, pentru infracțiunile grave*), această durată poate fi extinsă până la 2 ani. Conform vechiului sistem, rezultatele anchetei preliminare erau strânse în dosarul întocmit de procuror, care era trimis judecătorului. Procesul era practic condus pe baza acestui dosar, iar elementele sale constituiau probele acuzării. Conform noului cod de procedură, toate probele trebuie aduse în fața instanței, iar judecătorul trebuie să le estimeze și să le evalueze în baza inițiativelor părților și a confruntării acestora. Valorificate se fac

numai acele dovezi care sânt dovedite în instanță ca veridice indiferent de faptul cum au fost selectate.

În **NORVEGIA** procurorul pornește urmărirea penală pe orice caz dar el poate aplica sancțiuni în formă de amendă sau poate suspenda înaintarea învinuirii pentru o perioadă de timp dacă învinuitul respectă unele condiții.

În **SPANIA** acei care au fost vătămați sau prejudiciați au dreptul de a conduce urmărirea penală împreună cu procurorul (art. 101 Cod procedură penală). Unele infracțiuni pot fi instrumentate doar dacă există plângerea oficială a victimei. Procurorul nu intervine în aceste procese (art.104 Cod procedură penală care spune: *“Delictele care constau în anunțarea prin intermediul tipăririi unor fapte false referitoare la viața privată, prin care se lezează persoane particulare, și în injurii ușoare, vor putea fi urmărite doar de către cei lezați sau de reprezentanții lor legali*).

Străinii pot exercita plângerea oficială cu privire la infracțiunile comise împotriva lor sau a proprietății lor (art. 270 Cod procedură penală). Infracțiunile publice pot fi instrumentate de către orice cetățean spaniol (art. 101 și art. 270 Cod procedură penală care prevăd *„Victima are dreptul să inițieze urmărirea penală și să urmărească în justiție acuzatul împreună cu procurorul public”*). Unele infracțiuni, așa-numitele infracțiuni private, pot fi instrumentate doar de către victimă. Orice cetățean poate participa la proces ca parte activă, fie împreună cu procurorul, dacă acesta din urmă a decis să investigheze cazul, fie independent, dacă acesta a decis neinstrumentarea cazului, pe motiv că nu sunt probe suficiente.

Aceeași regulă se aplică și în ceea ce privește infracțiunile **„semi-publice”** (*spre exemplu, violul*), sau infracțiunile care pot fi instrumentate doar dacă există cererea oficială a victimei. Chiar și persoanele care nu au fost vătămate sau prejudiciate pot exercita **„actio popularis”** (art. 125 din Constituție și art. 101 Cod procedură penală).

Diferențele dintre urmărirea judiciară privată realizată de victimă și „actio popularis” sunt nesemnificative: spre exemplu, victimele infracțiunilor au dreptul la asistență juridică dacă sunt lipsite de mijloace materiale (art. 119 și 788 Cod procedură penală).

Investigația preliminară începe fie în urma unui denunț, adică raportarea unei infracțiuni de către o persoană care a fost martora comiterii unei infracțiuni publice celui mai apropiat judecător sau procuror public (art. 259 Cod procedură penală), fie în urma formulării unei cereri, adică cererea oficială pe care orice cetățean spaniol o poate formula chiar dacă este sau nu victima unei infracțiuni. Investigația preliminară poate lua forma unei *investigații prescurtate/rezumată* sau investigații judiciare.

Investigația prescurtată/rezumată

Investigația prescurtată/rezumată este condusă de către un procuror public, cu ajutorul poliției judiciare.

Investigația judiciară preliminară

Investigația judiciară preliminară este condusă de către **judecătorul de instrucție**, în cazul unor infracțiuni grave. Scopul acesteia este să pregătească procesul, adică să adune informații cu privire la infracțiune, pentru a permite formularea acuzării, și să stabilească vina acuzatului (art.299 Cod procedură penală). Judecătorul de instrucție conduce investigația judiciară preliminară, sub supravegherea procurorului public. Conform legii judecătorii de instrucție vor întocmi dosarul infracțiunilor publice sub controlul direct al procurorului tribunalului competent. Controlul va fi exercitat, fie de către procurorul însuși, fie prin intermediul subalternilor săi împreună cu judecătorul de instrucție, fie prin intermediul declarațiilor cu privire la dosar, suficient de concludente, pe care le va trimite judecătorului de instrucție periodic sau când sunt cerute, procurorul putând, în acest caz, să comunice observațiile sale și să formuleze pretențiile prin cerințe formulate în scris. De asemenea, procurorul va putea să delege atribuțiile sale procurorilor municipali.

De îndată ce se dispune începerea procedurii la Tribunalul Juraților, se va informa Ministerul Public care se va prezenta și va interveni la toate dezbaterile desfășurate în această instanță. Judecătorul întocmește dosarul de cercetare prin adunarea probelor prezentate de către procurorul public și de celelalte părți. De asemenea, judecătorul poate include și propriile probe, pregătite din oficiu, în cazul în care acestea sunt relevante (art. 315 Cod procedură penală). Investigația judiciară preliminară reprezintă o pregătire a procesului și nu o substituie a acestuia. În consecință, dosarul de cercetare în sine nu reprezintă probă adusă în fața judecătorului de proces.

În Spania, procedura penală aplică **principiul cu caracter imediat** potrivit căruia toate probele trebuie aduse la procesul public, în timpul audierii. Doar în cazuri excepționale, când este imposibil sau foarte dificil de reprodus cercetările investigației judiciare preliminare în timpul audierii, elementele dosarului pot fi tratate ca probe, sub incidența condițiilor prevăzute de Codul de procedură penală. De exemplu, dacă martorii care au depus mărturie în timpul investigației judiciare preliminare nu pot fi audiați în timpul procesului (*spre exemplu, sunt decedați*), atunci declarațiile lor pot fi folosite în timpul procesului.

În timpul investigației judiciare preliminare, acuzatul are acces la dosarul de cercetare și are dreptul de a solicita judecătorului de instrucție anumite cercetări. Dacă judecătorul refuză să dispună această investigație, acuzatul poate face apel împotriva acestui refuz (art.311 Cod procedură penală). Odată cu terminarea investigației judiciare preliminare, judecătorul de instrucție transmite dosarul instanței competente să audieze cazul.

Puțin altfel este sistemul **anglo-saxon**. În **MAREA BRITANIE**, unde nu este procuratură în sensul tradițional al cuvântului, dreptul de a porni urmărirea penală o are „serviciul de învinuire de stat” care este condus de Procurorul public. Acesta din urmă are în subordine „Șeful departamentului de învinuiri publice,, care are dreptul să pornească urmărirea penală pe orice infracțiune gravă sau deosebit de gravă sau la indicația Ministrului afacerilor interne sau a Procurorului public. Legea nu stabilește o clasificare a infracțiunilor dar drept criteriu de clasificare servește cât de importantă este fapta pentru societate la moment. Procurorul public poate porni urmărirea penală numai pe fapte legate de infracțiuni contra monarhului, securității statului, de corupție, divulgare a secretului de stat ș. a.

În țările cu sistemul de drept anglo-saxon serviciul Procuraturii nu are dreptul exclusiv de a porni urmărirea penală. Dacă „există destule dovezi” pentru a atrage persoana la răspundere penală colaboratorul serviciului Procuraturii, poliția sau alt organ de cercetare poate face o cerere de eliberare a ordonanței de arest sau percheziție. Cererea, deși se consideră un document oficial, nu este considerat un document care adevărește începerea urmăririi penale. Judecătorul examinează dacă există dovezi argumentate în cerere și poate elibera mandat de arest sau poate refuza în eliberarea lui. Dacă mandatul a fost eliberat atunci acest document se consideră

documentul de punere sub învinuire și pornire a urmăririi penale. Acest document poate fi unicul în cadrul întregii urmăririi penale.

Dar, există țări unde urmărirea penală este efectuată de un organ independent separat de procuratură. De exemplu în Franța, Spania, Portugalia, Estonia procurorul poate porni urmărirea penală dar efectuarea ei se face numai de către organele specializate (poliția judiciară, birouri de cercetări penale ș. a.). Procuratura în schimb are dreptul de control sau de conducere a urmăririi penale.

4. Măsurile procesuale de constrângere

FRANȚA

Arestarea. Reținerea. Detenția preventivă. Percheziția și Confiscarea

În cadrul anchetei preliminare, arestarea se poate face numai la dispoziția procurorului public, în afara cazului în care persoana vinovată se predă singură la poliție. În cazul unei anchete privind un infractor prins în flagrant delict, orice persoană îl poate duce pe făptuitor la cel mai apropiat ofițer de poliție judiciară. În cazul investigațiilor judiciare preliminare, judecătorul de instrucție poate dispune arestarea suspectului, prin emiterea mandatului de aducere.

Arestarea, cel puțin în contextul anchetei preliminare, poate fi urmată de reținere, situație în care o persoană este reținută de un ofițer al poliției judiciare în arestul poliției pentru 24 ore. La sfârșitul acestei perioade, procurorul public poate acorda o prelungire pe aceeași durată, dacă există dovezi împotriva suspectului.

Detenția preventivă există în două contexte procedurale diferite. În prima ipoteză, măsura detenției preventive poate fi dispusă în cadrul procedurii flagrante și îi vizează pe infractorii prinși în flagrant. Detenția preventivă este, în acest caz, dispusă de președintele tribunalului, la cererea procurorului public. Ea poate dura cinci zile, după care făptuitorul trebuie adus în fața instanței. În al doilea caz, detenția preventivă se poate dispune în cadrul investigației judiciare preliminare și făptuitorul poate fi deținut pentru o durată mai mare. Măsura poate fi dispusă numai de judecător, în urma unei întrevederi cu acuzatul, avocatul lui și procurorul public.

În cursul unei anchete preliminare, percheziția și confiscarea sunt efectuate de ofițerii poliției judiciare cu asentimentul persoanei a cărei locuință este percheziționată. În cursul investigației judiciare preliminare, percheziția și confiscarea sunt efectuate de judecătorul de instrucție sau de un ofițer al poliției judiciare care acționează la ordinul acestuia.

ITALIA

Arestarea, reținerea preventivă și alte măsuri restrictive

Poliția poate aresta o persoană prinsă în timp ce comite o infracțiune sau imediat după comiterea ei (***arest în flagrant*** prevăzut de art. 380 și 381 Cod procedură penală).

Cetățenii pot și ei aresta o persoană în anumite condiții (art. 383 Cod procedură penală). Dacă cetățenii sunt obligați să acționeze rapid în aducerea arestatului în custodia poliției judiciare, poliția trebuie să facă acest lucru într-o perioadă de aproximativ 24 de ore.

Când există motive serioase pentru a se considera că o persoană acuzată de comiterea unei infracțiuni grave se ascunde, procurorul public (și totodată poliția judiciară, din proprie inițiativă) îl poate aresta, chiar și în alte cazuri decât cele de flagrant. Persoanele arestate sau reținute trebuie aduse în fața judecătorului pentru cercetări preliminare în termen de aproximativ 48 de ore, iar, în următoarele 48 de ore, dacă măsura restrictivă nu a fost confirmată, ea trebuie revocată. Acest lucru are loc în timpul unei audieri la care participă și avocatul apărării.

Reținerea preventivă poate fi dispusă doar de un judecător. Aceasta fiind cea mai serioasă dintre toate măsurile coercitive, poate fi dispusă doar când este strict necesară și atunci când nici una dintre celelalte măsuri coercitive nu este adecvată (conform principiului proporționalității).

Arestul la domiciliu este o restrângere a dreptului la libertate personală. Persoana supusă acestei măsuri este propriul său custode, dar poate fi oricând supusă controlului judiciar. Arestul la domiciliu se reduce la aceeași perioadă de timp ca și reținerea preventivă. Timpul petrecut în arestul la domiciliu se deduce din eventuala sentință care s-ar pronunța în cauză. Judecătorul pentru investigații preliminare are puterea de a revoca și înlocui măsurile coercitive luate într-o cauză.

SPANIA

Reținerea și închisoarea preventivă

Art. 489 Cod procedură penală prevede principiul, conform căruia nici un cetățean spaniol sau străin nu poate fi reținut, exceptând cazurile când legea prevede altfel. La general, o persoană nu poate fi arestată pentru infracțiuni minore (art. 495 Cod procedură penală). Arestarea trebuie să fie adusă imediat în atenția autorității judiciare, în 24 ore. Instanța trebuie ca, în 72 de ore, fie să transforme reținerea în închisoare preventivă, fie să o declare fără efect. Acest lucru se realizează prin intermediul unui ordin care este comunicat procurorului public și acuzatului.

Acuzatul poate solicita verbal sau în scris ca ordinul să fie anulat (art. 501 Cod procedură penală). Închisoare preventivă poate fi dispusă doar de către autoritățile judiciare, în conformitate cu prevederile legea procesuală. Astfel, conform legii închisoarea preventivă va putea fi dispusă numai când concură următoarele condiții:

1. În cauză să existe una sau mai multe fapte care să reunească elementele constitutive ale unei infracțiuni sancționate cu o pedeapsă a cărei limită maximă să fie egală sau mai mare de doi ani de închisoare, sau cu pedeapsă privativă de libertate de durată mai mică dacă învinuitul are antecedente penale neanulate și nici susceptibile de a fi anulate, derivate din condamnarea pentru infracțiunea de înșelăciune.

2. În cauză să existe motive suficiente pentru a considera că persoana pentru care s-a pronunțat hotărârea de închisoare este răspunzătoare penal pentru infracțiunea respectivă.

Infracțiunile care se pedepsesc printr-o sentință mai mică pot duce la închisoare preventivă doar dacă judecătorul consideră această reținere ca fiind necesară, datorită antecedentelor suspectului, condițiilor infracțiunii, a panicii sociale provocată de infracțiune sau frecvenței cu care sunt comise infracțiunile similare. Această măsură poate fi revizuită oricând.

Închisoare preventivă este limitată în timp, fiind menținută atât cât durează motivele care au stat la baza ei. Ea poate depăși o anumită perioadă de timp, depinzând de gravitatea infracțiunii: trei luni dacă infracțiunea este mai puțin gravă (adică închisoare între o lună și o zi și șase luni), un an dacă infracțiunea este gravă (între șase luni și o zi și șase ani) și pînă la doi ani în cazul unei pedepse mai mari.

Percheziția și sechestrul

Doar judecătorul poate autoriza aceste măsuri, exceptând următoarele cazuri:

- dacă suspectul este prins în timpul săvârșirii infracțiunii;
- în cadrul legislației împotriva terorismului;
- în caz de urgență sau conform legii marțiale;
- când s-a dispus reținerea preventivă;
- când poliția urmărește suspectul care se ascunde sau se adăpostește într-o casă.

Legea privind Organizarea Judiciară prevede ca sechestrul să se desfășoare în prezența Secretarului Juridic, care este asistentul judecătorului de investigație. El este funcționarul juridic care are competență să dea credibilitate deplină efectelor acțiunii judiciare.

Interceptările

Art.18 din Constituție garantează secretul comunicațiilor, în special poștale, telegrafice sau telefonice. Orice intervenție asupra acestor drepturi trebuie decisă de către judecător. Acesta poate autoriza interceptarea corespondenței private (*poștale sau telegrafice*) expediată de către suspect sau destinată acestuia, interceptarea comunicațiilor telefonice ale suspectului, supravegherea comunicațiilor poștale, telegrafice sau telefonice pentru o perioadă de până la trei luni, care poate fi extinsă pe perioade similare de timp.

În caz de urgență, dacă se desfășoară cercetări cu privire la acțiuni întreprinse de grupări teroriste sau rebele, măsurile la care face referire art. 579 Cod procedură penală pot fi autorizate de către Ministrul de Interne sau de Directorul Securității Statului. Această decizie, împreună cu motivele care au stat la baza ei, trebuie comunicate în scris judecătorului competent. Judecătorul poate revoca sau confirma decizia, în termen de 72 de ore de când s-a dispus să aibă loc supravegherea.

OLANDA

Reținerea și arestul temporar

În Olanda chestiunea privind reținerea persoanei bănuite este pus pe seama procurorului. Astfel conform art. 57 Cod procedură penală procurorul sau asistentul-procuror în fața căruia a fost adus inculpatul sau care a arestat inculpatul poate, după audierea acestuia și în interesul desfășurării anchetei, dispune ca inculpatul să rămână la dispoziția instanței judecătorești în timpul anchetei și să fie păstrat în arest indicat într-un ordin. Ordinul de reținere va fi emis numai în cazul unei fapte penale pentru care este permis

arestul provizoriu. Procurorul poate prelungi acest termen o singură dată. Asistentul-procuror va dispune eliberarea inculpatului în momentul în care acest lucru este permis, având în vedere interesul general al anchetei. În caz contrar acesta va propune procurorului prelungirea perioadei de reținere.

Reglementarea arestului provizoriu ține de judecătorul de instrucție. Conform art. 63 Cod de procedură penală judecătorul de instrucție poate ordona arestarea inculpatului la cererea procurorului. Procurorul va înștiința verbal sau în scris apărătorul inculpatului asupra acestui ordin. Ordinul de arestare fiind de maxim 14 zile, care ulterior poate fi prelungit dar nu poate fi mai mare de 90 de zile.

Reținerea bunurilor

Pot fi ridicate și reținute pentru păstrare toate bunurile care pot servi la aflarea adevărului sau la probarea obținerii ilegale de foloase. În continuare, mai pot fi ridicate toate bunurile care fac obiectul unui ordin de confiscare sau retragere din circulație. În legătură cu reținerea unui obiect, chiar și în cazul în care competența de reținere revine judecătorului de instrucție sau procurorului, organul de urmărire va întocmi un raport de ridicare. Persoanei căreia i-a fost încredințat obiectul spre păstrare i se va emite o dovada de primire al acestuia.

GERMANIA

În legislația Germaniei în competența judecătorului de serviciu sunt date și alte atribuții ce țin de faza prealabilă a urmăririi. Pentru alegerea măsurii de constrângere, procurorul sau ofițerul de poliție se adresează judecătorului de serviciu, acesta din urmă la rândul său, în dependență de argumentele și probele aduse, decide în scris privind aplicarea sau neaplicarea arestului. Astfel, potrivit art. 112 Cod procedură penală **detenția preventivă** a acuzatului se poate dispune dacă acesta este suspectat în mod temeinic de comiterea infracțiunii și dacă există un motiv pentru arestare. Ea nu se poate fi dispusă dacă este disproporționată în raport cu importanța cazului sau cu pedeapsa sau măsura de reeducare și siguranță aplicabilă. Detenția preventivă se aplică de către judecător prin mandat de arestare în formă scrisă.

Dreptul procesual penal german deosebește trei tipuri de bănuire: **simplică** - necesară pentru începerea urmăririi penale, **suficientă** - necesară pentru susținerea învinuirii într-un proces public în judecată și **severă** - care motivează arestul bănuitului, învinuitului. Termenul

de arest nu trebuie să depășească 6 luni, însă el poate fi prelungit de către judecătoria supremă a Landului.

În cazuri excepționale procurorul sau poliția îl poate aresta pe bănuț fără dispoziția judecătorului, însă acesta trebuie să fie adus la judecătorul de serviciu fără întârziere pentru a aviza măsura de constrângere. Judecătorul de serviciu poate alege o măsură mai blândă în caz că există temeı. De asemenea, bănuțul poate cere până a ajunge cauza în judecată, anularea sau suspendarea măsurii de constrângere, deci dreptul german cunoaște procedura analogică lui „*habeus corpus act*”, iar hotărîrea cu privire la măsura preventivă este luată conform principiului contradictorial.

5. Administrarea probelor

ITALIA

Conform art. 359 Cod procedură penală procurorul, când face verificările, observațiile privind semnalmentele, datele descriptive sau fotografice și orice altă operațiune tehnică pentru care sunt necesare competențe specifice, poate numi sau se poate folosi de consultanți care nu pot refuza să-l asiste. Consultantul poate fi autorizat de procuror să acorde consiliere în fiecare acțiune de anchetă.

Când este necesar pentru continuarea imediată a anchetelor, procurorul identifică persoanele, lucrurile sau orice altceva ce poate face obiectul percepției senzoriale. Persoanele, lucrurile și celelalte obiecte sunt prezentate sau supuse atenției celui care trebuie să facă identificarea. De asemenea, legea de procedură prevede că **procurorul îndeplinește personal orice activitate de investigație**. El se poate folosi de poliția judiciară pentru efectuarea activităților de investigație și a acțiunilor delegate în mod specific, inclusiv audierile și confruntările la care participă persoana supusă anchetelor care se află în stare de libertate, cu asistența necesară a apărătorului.

Procurorul național antimafia își exercită funcția în procedurile pentru delictele pentru care este competentă această subdiviziune. În acest scop procurorul dispune de conducerea investigativă antimafia și de serviciile centrale și interprovinciale ale forțelor de poliție și **dă ordine care să reglementeze obligativitatea în scopuri investigative**.

Procurorul național antimafia are funcția de „stimulent” față de procurorii districtuali pentru a face efectivă coordonarea activităților de anchetă, a garanta funcționalitatea obligației poliției judiciare în diverse faze și a asigura completarea și urgentarea investigațiilor. Referitor la necesitatea de a efectua o interogare sau confruntare, aducerea forțată a persoanelor este dispusă de procuror cu autorizarea judecătorului. Procurorul poate emite decretul de citare când trebuie să demareze acțiuni care cer prezența persoanei vătămate și a persoanelor care pot relata circumstanțe utile pentru anchete.

GERMANIA

Interceptarea convorbirilor telefonice

Interceptarea și înregistrarea telecomunicațiilor (Secțiunea 100-a Cod procedură penală) poate fi ordonată numai de către judecător. În situații de urgență, ordinul poate fi dat și de către procuratură, care însă își pierde efectele dacă nu este confirmat de judecător în termen de 3 zile. Ordinul trebuie dat în scris, să specifice numele și adresa persoanei împotriva căreia este dat, precum și numărul de telefon sau alte date pentru identificarea conexiunii de telecomunicații a persoanei în cauză. Tipul, aria de acțiune și durata măsurilor trebuie specificate în ordin. Ordinul trebuie să nu depășească o perioadă de 3 luni. Se permite o prelungire de cel mult 3 luni.

Investigarea sub acoperire

Folosirea investigatorilor sub acoperire este permisă numai după obținerea acordului procurorului. În situații de urgență decizia procurorului se va obține în cel mai scurt timp, iar măsura trebuie să înceteze dacă procuratura nu își dă acordul în termen de trei zile. Acordul se dă în scris și pentru o perioadă concretă. Se admit prelungiri dacă sunt îndeplinite în continuare condițiile pentru folosirea investigatorilor sub acoperire. Investigatorii sub acoperire își pot folosi legenda pentru a intra în spații private cu acordul persoanei în cauză. Acest acord nu poate fi obținut printr-o disimulare a unui drept de acces care depășește folosirea legendei.

Deciziile și celelalte documente privind folosirea investigatorilor sub acoperire se păstrează de către procuror. Ele sunt incluse în dosar numai dacă sunt îndeplinite condițiile legale de acumulare a probelor.

Controale în trafic

Dacă există fapte sigure care susțin bănuiala că a fost comisă o infracțiune stabilită de lege se pot amplasa puncte de control pe drumurile publice, în piețe sau în alte locuri accesibile publicului,

dacă există motive temeinice pentru a presupune că această măsură poate duce la capturarea făptașului sau la obținerea de probe care pot servi la elucidarea infracțiunii. La punctele de control, orice persoană este obligată să se legitimeze și să se supună percheziției sau să permită percheziționarea obiectelor pe care le are asupra sa. Ordinul de amplasare a unui punct de control este dat de către judecător, procuror sau funcționarul asistenți ai acestuia (Secțiunea 152 Legea de Constituire a Instanțelor) care sunt abilitați să dea un asemenea ordin în situații de urgență.

Confiscarea sau sechestrul

Numai judecătorul, iar în situații de urgență și procurorul, are competența de a dispune confiscarea și sechestrul. Funcționarii asistenți ai procuraturii (Secțiunile 111, 152 din Legea de Constituire a Instanțelor) vor avea și ei competența de a ordona confiscarea bunurilor mobile în situații de urgență. Dacă procurorul a dispus confiscarea sau sechestrul, va depune o cerere de confirmare judecătorească în termen de o săptămână. Această prevedere nu se aplică în cazul dispunerii confiscării unui bun mobil. În toate cazurile, persoana în cauză poate în orice moment să facă o cerere pentru a obține o decizie judecătorească în acest sens. Ordinul de confiscare sau sechestru trebuie comunicat de îndată persoanei vătămate ca rezultat al infracțiunii, în măsura în care aceasta este cunoscută sau devine cunoscută pe parcursul procedurii.

Dacă se presupune că alte persoane vătămate au creanțe ce reies din infracțiuni, se va notifica confiscarea sau sechestrul prin publicarea într-un număr al Gazetei Federale sau într-un alt mod adecvat.

SPANIA

Funcționarii Poliției judiciare va elibera, fie pe hârtie cu ștampilă, fie pe hârtie obișnuită, un atestat al demersurilor efectuate, în care se vor specifica cu maximă exactitate faptele verificate de ei, incluzând declarațiile și rapoartele primite și menționând toate circumstanțele constatate și care pot constitui probe sau indicii ale infracțiunii. Poliția judiciară va remite împreună cu atestatul un raport cu privire la detențiile anterioare și rechizitoriul pentru citarea și căutare, când așa rezultă din baza sa de date. Atestatul va fi semnat de cel care l-a emis și, dacă este emis pe hârtie ștampilată, va parafa cu parafa proprie toate paginile. Persoanele

prezente, experți și martori care au intervenit în demersurile menționate în atestat vor fi invitați să-l semneze, în partea ce se referă la ei. Dacă persoana nu semnează, despre acest fapt și motivul refuzului se va menționa în atestat.

Dacă funcționarul căruia îi revine această sarcină nu poate redacta atestatul, se va înlocui cu o relatare verbală circumstanțiată, pe care funcționarul Ministerului public, judecătorul de instrucție sau cel municipal căruia trebuia să i se prezinte atestatul, o va consemna în scris, pe scurt, sub formă de dovadă, menționându-se motivul pentru care nu a fost redactat în forma obișnuită.

De menționat, că Codul de procedură penală al Spaniei conține un șir întreg de sancțiuni pentru poliție, judecători sau procurori stabilite direct în norma de drept. Spre exemplu, art. 295 prevede că în niciun caz, cu excepția celui de forță majoră, funcționarii poliției judiciare nu vor putea să lase să treacă mai mult de 24 de ore fără să informeze Autoritatea judiciară sau Ministerul Public în legătură cu demersurile efectuate. Cei care încalcă aceste dispoziții **vor fi pedepsiți disciplinar cu amendă.**

Judecătorul de instrucție va încerca să ridice în primele momente armele, instrumentele sau efectele de orice fel care pot avea legătură cu infracțiunea și care se găsesc la locul săvârșirii faptei sau în imediata apropiere a acestuia, sau se află asupra făptuitorului, sau în alt loc cunoscut, întocmindu-se în mod expres o notă în care se vor consemna circumstanțele locului, timpului și ocazia în care s-au găsit, descriindu-le amănunțit pentru a se putea forma o imagine completă a acestora și a circumstanțelor găsirii lor. Nota se semnează de persoana asupra căreia s-au găsit obiectele, despre ce se notifică în hotărîrea prin care se dispune ridicarea lor.

6. Trimiterea dosarului în instanța de judecată

SPANIA

Anterior dezbaterilor, instanța care a primit cazul pronunță hotărîrea potrivit căreia va continua sau nu judecata. Aceste proceduri sunt ținute în cameră, în prezența părților.

Procurorul public prezintă concluzii scrise instanței, cuprinzând: infracțiunile care rezultă din dosarul de cercetare, învinuirea, participarea la infracțiunile de care este acuzat inculpatul, condițiile care îi pot afecta responsabilitatea, precum și pedeapsa pe care și-o poate asuma (art. 650 Cod procedură penală). Acuzatul

trebuie să răspundă acestor concluzii, de asemenea, în scris și poate depune concluzii alternative. Ambele părți trebuie să indice probele pe care intenționează să le aducă la audiere, prin prezentarea listei de martori sau experții pe care doresc să îi cheme.

Instanța poate să trimită cazul înapoi judecătorului de instrucție pentru cercetări suplimentare (art. 631 Cod procedură penală), să închidă investigația judiciară preliminară, să decidă deschiderea dezbaterilor publice sau respingerea cazului. Respingerea cazului poate fi necondiționată sau provizorie. Respingerea necondiționată a cazului este echivalentă cu achitarea, ordin dispus în următoarele cazuri: dacă nu sunt indicii care să justifice că persoana reținută a comis infracțiunea; dacă faptele în discuție nu duc la infracțiune; dacă acuzatul nu are nici o responsabilitate penală ca autor sau complice (art. 637 Cod procedură penală). În cazul respingerii provizorii cazul este suspendat până la descoperirea unor probe suplimentare.

Audierea este partea centrală a procedurii penale, iar acuzatul trebuie să fie prezent în timpul procesului: procesele în absență, cu excepția infracțiunilor minore, nu sunt posibile în Spania. Potrivit dreptului jurisdicțional, dovezile nu pot fi aduse doar în timpul audierii, ele pot fi administrate și în faza preliminară procesului.

Întocmirea dosarului fie din oficiu, fie la cererea părții, revine judecătorilor de instrucție pentru infracțiunile comise în raza lor teritorială, iar în absența acestora celorlalți din același oraș sau localitate, când în acestea există mai mult de un judecător, iar ca măsură de prevenire, personal sau prin delegare - judecătorilor municipali. Această dispoziție nu se aplică în cauzele încredințate special prin lege organică anumitor tribunale, căci pentru respectivele cauze acestea vor putea numi un judecător de instrucție special sau să autorizeze unul ordinar pentru urmărirea dosarului.

Numirea judecătorului de instrucție va fi numai în sarcina unui magistrat din același tribunal sau a unui funcționar din domeniul judiciar din cadrul unui serviciu activ din cele existente pe teritoriul respectivului tribunal. O dată desemnat, funcționarul va opera cu jurisdicție proprie și independent. Când instructorul este un magistrat, va putea delega atribuțiile sale, când este absolut necesar, unui judecător de instrucție din punctul de unde trebuie practicate demersurile necesare.

Când infracțiunea face parte, prin natura sa, dintre cele care pot fi comise numai de autorități sau funcționari subordonați unor superiori, judecătorii de instrucție ordinari, în cazurile urgente, vor putea dispune măsuri de precauție necesare pentru a se evita ascunderea acesteia, dar vor remite demersurile cât mai curând posibil, astfel încât în niciun caz să nu depășească trei zile, tribunalului competent, care va decide cu privire la deschiderea dosarului și, la momentul potrivit, dacă are sau nu loc procesul autorității sau a funcționarului inculpați.

Conform descrierilor anterioare judecătorii de instrucție vor întocmi dosarul infracțiunilor publice sub controlul direct al procurorului din tribunalul competent. Controlul va fi exercitat fie de către procurorul însuși sau prin intermediul subalternilor săi împreună cu judecătorul de instrucție, fie prin intermediul declarațiilor cu privire la dosar, suficient de concludente, pe care le va trimite judecătorului de instrucție periodic sau când sunt cerute, procurorul putând, în acest caz, să comunice observațiile sale și să formuleze pretențiile prin cerințe formulate atent. De asemenea, va putea să delege atribuțiile sale procurorilor municipali.

De îndată ce se dispune începerea procedurii cauzelor la Tribunalul Juraților, se va informa Ministerul Public care se va prezenta și va interveni la toate lucrările desfășurate în această instanță. Când la organele judiciare există mijloacele tehnice necesare, procurorul va putea interveni la lucrările oricărei proceduri penale, inclusiv înfățișarea, prin videoconferință sau alt sistem similar care permite comunicarea bidirecțională și simultană a imaginii și a sunetului (Legea 13/2003, din 24 octombrie).

Articolul 622 Cod procedură penală prevede că după efectuarea lucrărilor efectuate din oficiu sau la cererea părții de către judecătorul de instrucție, dacă acesta consideră terminat dosarul, îl va declara încheiat, dispunând trimiterea hotărârilor și a pieselor conținând probele tribunalului competent pentru a fi informat cu privire la infracțiune.

Când nu există un acuzator privat și Ministerul public consideră că în dosar s-au reunit suficiente elemente pentru a califica faptele și pentru a se putea trece la judecata verbală, va fi informat judecătorul de instrucție pentru ca, fără alte întârzieri, să se trimită lucrările efectuate la tribunalul competent.

AUSTRIA

În Austria, conform sancțiunilor legale pentru diferite infracțiuni penale, sunt competenți pentru procese:

- a) un singur judecător;
- b) complete de judecători;
- c) jurații.

Procesul se bazează pe descriere cazului în formă scrisă a procurorului pe care el trebuie să o formuleze și într-o declarație deschisă în cadrul procesului. Povara dovezilor este pusă în sarcina acuzării. Judecătorii pot dispune condamnarea până la sfârșitul audierii în prima instanță. La sfârșitul audierii procurorii publici își prezintă argumentele de încheiere a cazului și, în mod fundamental, o recomandare a unei pedepse corespunzătoare.

În Austria, în cazurile penale, procedura procesuală poate avea loc în două etape. Pentru recursuri (apeluri) împotriva deciziilor instanțelor districtuale sunt competente curțile penale (tribunalele), iar pentru apeluri împotriva deciziilor adoptate de un judecător al curților penale de primă instanță este competentă curtea de apel.

Curtea Supremă conduce pledoariile de nulitate împotriva deciziilor completelor de judecată sau juraților (când se pretind violări ale legii procedurale și/sau substanțiale) și apelurile împotriva sentințelor, dacă apelurile apar în legătură cu pledoarii de nulitate.

ELVEȚIA

La general, decizia de a instrumenta sau nu o procedură penală îi revine procurorului, investigarea privată în cazuri penale fiind posibilă doar în anumite situații. Rolul procurorului în instanță este foarte complex, el reprezentând acuzarea, dacă dosarul penal este unul important. Un caz poate fi audiat de o instanță cu un singur judecător, o instanță cu mai mulți judecători, sau de o curte penală. Împotriva unei decizii se poate face, ca regulă, apel la curtea de apel cantonală și la Curtea Federală Supremă.

SUEDIA

Procurorul susține acuzațiile în curtea districtuală, dar poate decide și să nu acuze, atunci când nu există suficiente dovezi, dispunând oprirea urmăririi judiciare. Procurorul încetează deseori urmărirea judiciară, în special, în cauzele privind minorii cu vârste cuprinse între 15 și 17 ani, cauze care devin apoi problema autorităților sociale care decid ce măsuri se impun a fi luate.

Dacă procurorul decide să instituie urmărirea judiciară, el va trimite o cerere pentru citații în instanță. În citație el descrie infracțiunea sau infracțiunile de care este suspectat învinuitul și dovezile care sunt împotriva lui. Prin această descriere a infracțiunii procurorul stabilește încadrarea pentru procesul care urmează.

Atunci când curtea districtuală a pronunțat o sentință, procurorul trebuie să decidă dacă se impune sau nu să fie atacată și adusă în fața curții de apel. Sentința curții de apel poate fi, de asemenea, atacată la Curtea Supremă. În Suedia aproximativ 20 de cazuri pe an sunt atacate cu apel la Curtea Supremă, din inițiativa Procurorului General.

OLANDA

În Olanda procesele sunt conduse numai de judecători și nu există procese cu jurați. Povara dovezilor este pusă pe umerii acuzării. La deschiderea procesului, procurorul citește „cu glas tare” o declarație care conține acuzațiile penale împotriva suspectului. Judecătorul examinează dovezile pentru a demonstra probele materiale specifice ale fiecărei infracțiuni reținute și poate audia martorii.

Procurorul poate cita martori pentru a depune mărturie, iar apărarea îi poate, și ea, cere judecătorului să interogheze martorii citați. Atât procurorul, cât și apărătorul pot interoga acuzatul și martorii. După examinarea probelor, procurorul realizează o pledoarie de încheiere în care include recomandarea unei pedepse. Suspectul sau apărarea pot face același lucru. Apoi judecătorii stabilesc vinovăția sau nevinovăția și dispun sentința asupra infracțiunii reținute în sarcina acuzatului. Fiecare parte are dreptul de a face recurs de două ori.

Concluzii și recomandări

Din cele relatate putem concluziona că în majoritatea țărilor procedura privind pornirea, examinarea, controlul urmăririi penale sau transmiterea dosarului în judecată, în mare parte, se aseamănă cu cea reglementată de legislația Republicii Moldova. La unele aspecte ea diferă și la acestea urmează să atragem atenția cuvenită.

În baza studiului se pot distinge următoarele **concluzii**;

1). Părțile în procedura penală. Autoritățile de investigație

- Referitor la autoritățile de investigație putem spune că în Italia, Spania, Olanda, Franța, Suedia, Marea Britanie autoritățile ce investighează cazul sînt procurorul, poliția judiciară, instanțele judecătorești și în unele cazuri victima. Ca regulă, fiecare din

autorități au competențe de examinare în dependență de complexitatea faptei. În Italia, spre exemplu, succesorul judecătorului de instrucție este judecătorul pentru investigații preliminare. Acesta joacă un rol important în anchetele penale deoarece poate, într-o măsură variabilă, să exercite controlul asupra activității organelor de urmărire și, prin aceasta, să garanteze respectarea drepturilor acuzatului când se impun a fi luate măsuri ce limitează libertatea personală sau afectează dreptul la intimitate.

2). Pornirea urmăririi penale. Exercițarea urmăririi penale.

Controlul urmăririi penale

- În ceea ce privește pornirea și examinarea procesului penal autoritatea responsabilă în majoritatea țărilor este procuratura. Procurorul participă ca figură principală în cadrul procesului penal și investighează cazul pentru a decide dacă există componența unei infracțiuni.

- În diferite țări funcțiile și domeniile de activitate a procurorului în activitatea de urmărire penală este diferită. Oriunde în lume unde există procuratură sau organe analogice procurorii pornesc urmărirea penală. Dar aceasta nu este o normă exclusivă pentru procurori, mai pot porni urmărirea penală poliția, organele de securitate a statului, chiar și persoane private sau instanța de judecată. În sistemul de drept continental persoana privată nu are dreptul să pornească urmărirea penală pentru el acest lucru îl face organul de drept statal.

- În unele țări există puterea discrețională a procurorului în ceea ce privește pornirea sau nu a urmăririi penale. Totodată, trebuie să menționăm că există mai multe proceduri de investigare, spre exemplu, în Germania, Franța, Italia și Spania - proceduri simplificate, prescurtate/rezumate sau complexe care, într-un fel sau altul, ușurează activitatea procurorului și a instanțelor.

- În Italia și Franța serviciul procuraturii este responsabil și de supravegherea investigațiilor desfășurate de alte autorități, cum ar fi serviciile sociale municipale, Serviciul pentru Investigare Fiscală și Serviciul pentru Investigare Economică. Dacă este necesar, procurorul poate autoriza poliția să aplice anumite măsuri de constrângere, precum confiscarea sau arestarea atunci când suspectul nu a fost prins în timp scurt sau imediat după comiterea infracțiunii.

- Referitor la subordonarea organelor de investigare legea de procedură a Italiei prevede că - procurorul conduce anchetele și dispune direct de poliția judiciară, iar codul de procedură penală al Franței stabilește că ofițerii poliției judiciare și agenții poliției judiciare sunt supuși controlului procurorului republicii și se află sub supravegherea generală a procurorului general.

- În Spania investigațiile preliminare pentru infracțiuni grave țin de competența judecătorului de instrucție, care raportează procurorului despre mersul examinărilor și poate solicita de la el probe. Când procurorul conduce ancheta, un polițist este numit pentru a desfășura întreaga muncă practică care trebuie efectuată pe durata anchetei, cum ar fi interogarea acuzatului, a persoanei vătămate și a martorilor. De asemenea, poliția implementează deciziile procurorului privind problemele de constrângere și îl ajută pe procuror să găsească și să examineze dovezile tehnice.

- Procurorul se va asigura că investigația este condusă în mod eficient și obiectiv, precum și că faptele și circumstanțele favorabile suspectului sunt luate în considerare și protejate. În cazuri mai puțin grave, poliția conduce investigațiile preliminare până la încheierea lor.

- În Italia persistă principiul simplității maxime. Acest principiu tinde să elimine toate actele și activitățile neesențiale, în vederea îndeplinirii exigențelor privitoare la urgentarea actului de justiție. În Italia toate probele trebuie aduse în fața instanței, iar judecătorul trebuie să le estimeze și să le evalueze în baza inițiativelor părților și a confruntării acestora. Valorificate se fac numai acele dovezi care sînt dovedite în instanță ca veridice indiferent de faptul cum au fost selectate.

- Astfel, indiferent de faptul dacă probele au fost colectate înainte de pornirea urmăririi penale pot fi utilizate în dovedirea cauzei cu condiția că nu au fost colectate cu încălcări grave de legislație. Chiar dacă se încalcă procedura de colectare, judecătorul poate admite proba ca veridică dacă proba este importantă și poate dovedi cu certitudine vinovăția persoanei.

- În Germania ancheta prealabilă efectuată de către poliție sau procuror nu are o formă procesuală detaliat reglementată. Această anchetă este greu de diferențiat de activitatea operativă de căutare. Ancheta poliției este înfăptuită într-o mare parte extraprosesual. În legătură cu aceasta teoria procesual-penală germană se evidențiază

probarea strictă și liberă. Prima este în legătură cu activitatea judecătorească și are o reglementare procesuală. A doua este folosită, în general, de poliție sau în unele cazuri de procuror și nu are legătură cu forma procesuală. Procedura poartă un caracter de pregătire pentru probarea în instanța judecătorească. Aceasta este legată de căutarea purtătorilor de informații, care după legalizare pot fi invocate ca probe în procesul penal. Protocoalele poliției pot fi prezentate în judecată ca probe, ele fiind legale prin interogarea polițistului în judecată în calitate de martor.

3). Măsurile procesuale de constrângere

- În ceea ce privește măsurile de constrângere, în cele mai dese cazuri, acestea sunt o prerogativă a judecătorului de serviciu sau de instrucție. Procurorul sau ofițerul de poliție poate aplica măsurile de constrângere cu condiția că va înștiința judecătorul într-o perioadă de timp stabilită de lege.

- Poliția poate aresta o persoană prinsă în timp ce comite o infracțiune sau imediat după comiterea ei. Cetățenii pot și ei reține o persoană în anumite condiții. Dar cetățenii sunt obligați să acționeze rapid în aducerea arestatului (reținutului) în custodia poliției judiciare, poliția trebuie să facă acest lucru într-o perioadă de aproximativ 24 de ore. Când există motive serioase pentru a se considera că o persoană acuzată de comiterea unei infracțiuni grave se ascunde, procurorul public (și poliția judiciară, din proprie inițiativă) îl poate aresta, chiar și în alte cazuri decât cele de flagrant.

- În cadrul anchetei preliminare în Franța, arestarea se poate face numai la dispoziția procurorului public, în afara cazului în care persoana vinovată se predă singură la poliție. Aici trebuie de menționat că codul de procedură penală al Spaniei prevede pentru orice încălcare de procedură anumite sancțiuni pecuniare care se aplică procurorilor, polițiștilor, judecătorilor, avocaților.

4). Administrarea probelor

- Probele pot fi acumulate de orice persoană implicată în proces. Toate probele au valoare juridică chiar dacă au fost obținute înainte începerea urmăririi penale. Judecătorul este cel care admite probele în instanță. În Italia legea de procedură prevede că procurorul îndeplinește personal orice activitate de investigație. Se poate folosi de poliția judiciară pentru efectuarea activităților de investigație și a acțiunilor delegate în mod specific, inclusiv interogatoriile și confruntările la care participă persoana supusă anchetelor care se

află în stare de libertate, cu asistența necesară a apărătorului. În cazul imposibilității întocmirii unui document oficial în timpul colectarea probelor se va admite și un document fără ștampilă sau chiar o declarație verbală în prezența unui martor.

5). Trimiterea dosarului în instanța de judecată

- Trimiterea dosarului în instanța de judecată de obicei se face de către procuror. Pentru sistemele în care infracțiunile conțin două categorii de fapte: crime (infracțiuni) și delikte (contravenții) reprezentarea în instanță se face în două faze: procurorul pentru crime și poliția sau alt organ responsabil conform legii - pentru delikte.

- În dreptul spaniol potrivit dreptului jurisdicțional, dovezile nu pot fi aduse doar în timpul audierii, ele pot fi administrate și în faza preliminară procesului. Întocmirea dosarului fie din oficiu, fie la cererea părții, revine judecătorilor de instrucție pentru infracțiunile comise în raza lor teritorială.

- Audierea este partea centrală a procedurii penale, iar acuzatul trebuie să fie prezent în timpul procesului: procesele în absență, cu excepția infracțiunilor minore, nu sunt posibile în Spania. În cazul infracțiunilor săvârșite de funcționari publici judecătorii de instrucție vor întocmi dosarul sub controlul direct al procurorului tribunalului competent. Controlul va fi exercitat, fie de către procurorul însuși sau prin intermediul subalternilor săi împreună cu judecătorul de instrucție, fie prin intermediul declarațiilor cu privire la dosar, suficient de concludente, pe care le va trimite judecătorului de instrucție periodic sau de câte ori este necesar, procurorul putând, în acest caz, să comunice observațiile sale și să formuleze pretențiile prin cerințe formulate. De asemenea, va putea să delege atribuțiile sale procurorilor municipali.

- În Austria procesul se bazează pe o „condamnare” scrisă a procurorului pe care el trebuie să o formuleze și într-o declarație deschisă în cadrul procesului.

- În multe țări din Europa (Austria, Marea Britanie, Irlanda, Luxemburg,) procedurile de desfășurare în trei faze:

- 1) de un judecător profesionist;
- 2) de complete de judecători (inclusiv cu participarea judecătorilor asistenți (ne titulari));
- 3) de jurați.

În baza celor constatate se fac următoarele **recomandări**:

- modificarea legislație în ceea ce privește supunerii controlului a ofițerilor de urmărire penală de către Procurorul General și aflarea lor sub supravegherea generală a Procurorului General;
- modificarea legislației procesual penale pentru a fi posibilă admiterea probelor în instanța de judecată cu încălcarea procedurii de acumulare a lor dacă proba dovedește cert că persoana este vinovată;
- modificarea legislației procesual penale pentru a fi admise probele acumulate înaintea pornirii urmăririi penale;
- Stabilirea sancțiunilor pentru neprezentarea, nepregătirea procurorului, avocatului pentru ședința de judecată.

Vieru Nadejda

Procuror, șef adjunct secție

(semnat)